

OPVOEDINGSBRON

voor ouders en andere opvoeders in de kerk

IN DE GEMEENTE

Als gezin
verbonden met de
gemeente

De gemeente als
Lichaam van
Christus

FEBRUARI
2016

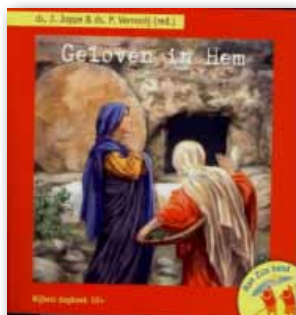
JAAR 2

NUMMER 2

Boeken en tijdschriften

voor de geloofsopvoeding in het gezin

Uitgaven van de
BHZ en de HGJB
te bestellen via kameel.nl

Geloven in Hem – Ds. J. Joppe en Ds. P. Vernooij (red.) voor kinderen vanaf 10 jaar

In dit dagboek gaat het over gelovigen uit het Oude Testament: de profeten, en over gelovigen uit het Nieuwe Testament: de discipelen. We lezen ook over iemand dit tot geloof komt: Paulus. Natuurlijk denken we in dit dagboek samen na over de Geloofsbelijdenis en de betekenis van de Tien Geboden en het Onze Vader, ook voor jouw leven.

Aan het eind van ieder dagboekstukje staat een verwerking: iets om over na te denken, een vraag of een opdracht.

Zingen van Hem – Ds. J. Joppe en ds. P. Vernooij (red.) voor kinderen vanaf 8 jaar

Dit dagboek gaat over het leven van David en de psalmen die hij gezongen heeft. Iedere dag lees je uit de Bijbel iets over hem en wordt het uitgelegd. Ook gaat het over Davids grote Zoon, de Heere Jezus. Dit dagboek wil je helpen om net als David te leren zingen van Hem.

Ieder dagboekstukje sluit af met een verwerking, om over na te denken, een stelling, een vraag of een opdracht.

Voor elkaar – Fenny den Boer en Cocky Drost (red.)

doe-boek voor ouders en kinderen van 4-12 jaar

Voor elkaar is een praktisch werkboek voor ouders én kinderen (ca. 4-12 jaar) dat helpt om samen te praten over tien belangrijke gezinsthema's, zoals regels, ruzie, veiligheid en tijdsbesteding. Het biedt allerlei creatieve opdrachten rond deze thema's, aan de hand van de Bijbel. Voor de ouders geeft het bovendien pedagogische achtergrondinformatie.

Kind & Evangelie voor kinderen van 4-12 jaar

Kind & Evangelie is een verantwoord en actueel kinderblad met o.a.:
een bijbelverhaal - een vrij verhaal om (voor) te lezen
- puzzels en verwerkingen - stripverhaal
Kijk op www.hervormde-zondagsscholen.nl voor meer informatie en het aanvragen van een abonnement.

Kinder(club)blad Clik voor kinderen van 6-12 jaar

Clik is een kinder(club)blad: voor op de club én thuis!
Je vindt in Clik clubpagina's waarop een bijbelstudie met doe-opdrachten staan. Deze kun je samen op de club gebruiken, maar ook thuis in je eigen stille tijd doen. Daarnaast vind je pagina's om lekker thuis te lezen: met leuke interviews, interessante weetjes, verhalen van Evert en Evie, knutselideeën, puzzels en het stripverhaaltje Clikkie. Kortom: een tof en verantwoord kinderblad voor zowel thuis als op de club!

Kijk op www.hgjb.nl voor meer informatie, een proefexemplaar en het aanvragen van een abonnement.

Werkgroep

Educatief

Beraad

Colofon

Opvoedingsbron is een uitgave van de Werkgroep Educatief Beraad (WEB), een samenwerkingsverband van de Bond van Hervormde Zondagsscholen, de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond, de Hervormde Mannenbond en de Hervormde Vrouwenbond.

Opvoedingsbron verschijnt ieder voorjaar als gratis download via de websites van genoemde bonden.

Redactie

Fenny den Boer-van der Heiden, Kees Codée, Wijnanda Hogendoorn-Teeuw, Ria Hulsman-van den Brink, Gertrud de Koeijer-Hoekman, ds. J.P. Nap

Artikel 'Als gezin verbonden met de gemeente'
Drs. Jolanda Spek-Dubbeldam

Bijbelstudie Efeze 4

Ds. J.J. ten Brinke

Gezinsmomenten 'De gemeente - het lichaam van Christus'

Wijnanda Hogendoorn-Teeuw

Foto's

Jan Verburg Fotografie - janverburg-fotografie.nl

Vormgeving

Nellie Jansen, HGJB

Gedrukte exemplaren

Opvoedingsbron is een gratis te downloaden digitaal magazine. Een gedrukt exemplaar is voor € 1,- per stuk te bestellen via bonds bureau@filternet.nl.

Drukwerk

Torendruk, Nijkerk

Contact

Reacties op de inhoud van *Opvoedingsbron*: bonds bureau@filternet.nl.

www

hervormdezondagsscholen.nl - hgjb.nl - hervormdemannenbond.nl - hervormdevrouwenbond.nl

In de gemeente

'Moet ik echt naar de catechisatie? Het is vanavond mijn sportavond!' 'Vandaag ga ik even niet naar de zondagsschool, hoor.' 'Leuk, morgen weer naar de club.' Zomaar wat uitspraken die in elk gezin wel voorkomen.

Waarom is het goed om mee te doen aan kerkelijke activiteiten? Juist als gezin?

Die vragen zijn niet in elk gezin even snel beantwoord.

Daarom hebben we een nieuwe *Opvoedingsbron* voor jou. Een kleurrijk magazine om volop met het gezin bezig te zijn over het thema: In de gemeente.

Vanuit Efeze 4 lees je dat God ons binnen de gemeente aan elkaar gegeven heeft.

Dat het goed is om samen lid van die ene gemeente te zijn.

Vanuit 1 Korinthe 12 leer je dat je de gemeente als lichaam van Christus mag zien.

Welk lichaamsdeel ben jij?

Fijn om als gezin en/of kring na te denken over de gemeente als gave van God en over jouw plaats daarin. Draag je steentje bij. Tot eer van Hem!

Gertrud de Koeijer-Hoekman

bestuurslid van de Hervormde Vrouwenbond

Leestips ter verdieping

- Beeke, J.R. (2006). *Aangaande mij en mijn huis. Het geloof gestalte geven in het gezin*. Kampen: De Groot Goudriaan.
- Gereformeerde Bond (2015). Brochure: *De gemeente en ik*. <http://gereformeerdebond.nl/boeken-brochures/brochures-downloads/themabrochure-de-gemeente-en-ik>
- Snoek, L. (2010). *Waarom zou ik... naar de kerk gaan?* Houten: Den Hertog.
- Stolk, J. e.a. (2011 en 2013). *Handboek Christelijke Opvoeding deel 2 en 3*. Heerenveen: Jongbloed Uitgevers Groep.

Hervormde Vrouwenbond

Inhoud

- 4 Als gezin verbonden met de gemeente
- 7 De gemeente als eenheid: bijbelstudie Efeze 4
- 10 De gemeente – het lichaam van Christus
- 14 Jij in de gemeente – ervaringsverhalen

Doelgroep

- alle opvoeders
- kring/vereniging
- gezinnen
- alle opvoeders

Als gezin verbonden met de gemeente

De uitnodiging van de meisjesclub valt op de deurmat. Lisa (8 jaar) vindt de brief en loopt ermee naar haar moeder. 'Mam, de club is dit jaar op dinsdagavond! Maar dan heb ik gym!' Moeder bekijkt de brief en zegt dat ze dan dit jaar de club maar moet overslaan: 'Gym is belangrijk voor je en daar heb je ook je vriendinnetjes. Het bijbelverhaal dat je op de club hoort, hoor je ook op school. Het geeft niet als je een jaartje niet naar club gaat.' Lisa vindt het jammer, maar luistert naar haar moeder. Lisa gaat dat jaar niet naar de club.

Zomaar een willekeurig voorbeeld als het gaat over het onderwerp 'gezin zijn in de gemeente'. Want, welke plaats krijgt de gemeente bij de geloofsopvoeding van je kind? En is de geloofsopvoeding iets wat alleen thuis of op school gebeurt of is de gemeente hierbij ook belangrijk?

Het lijkt of de moeder van Lisa het niet zo belangrijk vindt dat Lisa contacten maakt met kinderen uit de gemeente. Op de gym heeft Lisa immers haar vriendinnetjes. Bovendien hoort Lisa op de club volgens moeder geen nieuwe dingen. Op school wordt er toch ook iedere dag een bijbelverhaal verteld! Staat de kerkelijke gemeente werkelijk aan de zijlijn wanneer het gaat om de geloofsopvoeding van kinderen?

Het kind in de gemeente

In de eerste doopvraag van het doopformulier komt duidelijk naar voren dat de gemeente belangrijk is bij de geloofsopvoeding van kinderen. Omdat de ouders tot de gemeente behoren, zijn kinderen door hun geboorte lid van Gods

gemeente. En daarom 'behoren ze gedoopt te zijn'.

De gemeente wordt – wanneer de kinderen gedoopt worden - bij de nieuwe leden betrokken. Zij zijn getuige van de doop en worden, als het goed is, tijdens de kerkdienst opgeroepen om met liefde voor de kinderen van de gemeente te zorgen. Geloofsopvoeding is dus niet iets wat alleen thuis of op school gebeurt. Prof. W. ter Horst is er in zijn boek *Christelijke geloofsopvoeding* (1993, p. 51) duidelijk over: 'De ouders zijn verantwoordelijk voor hun kinderen, maar ze kunnen het alleen binnen een grotere geloofsgemeenschap (de gemeente), die opvoedingsgemeenschap is.'

OPdracht aan ouders

Door het beantwoorden van de derde doopvraag hebben ouders de taak en verplichting op zich genomen om hun kinderen over de Bijbel en het verlossend werk van de Heere Jezus te vertellen. De geloofsopvoeding start vanaf het moment dat een kind geboren wordt. Door te zingen,

bijbelverhalen te lezen en te bidden leert het kind Wie God is. Ouders kiezen voor vaak voor een christelijke school, waar de geloofsopvoeding verder gestalte krijgt. De opdracht aan ouders is echter ook om hun kind heel praktisch deel te laten uitmaken van de gemeente. Het kind hoort immers bij de gemeente. Vooral hier kan het kind God leren kennen en kan het groeien in het geloof.

Naar de kerk

De allereerste plek waar een kind het gemeente-zijn kan ervaren is de kerkdienst. Als je als gezin de kerkdiensten trouw bezoekt, zal het kind dit als een vertrouwde plek gaan ervaren, waar het ingewijd wordt in de Heilsgeheimen van God. De eredienst is de plek waar God tot ons en onze kinderen spreekt. Kinderen zullen de woorden niet altijd begrijpen, maar het is de plek waar God werkt.

OP een andere manier actief

In de gemeente wordt vaak veel georganiseerd, zoals de startdag van het winterseizoen, de jeugdclubs, de bijbelkringen en de zondagsschool. Is het nu zo belangrijk om mee te doen aan al die kerkelijke activiteiten? En zo ja, waarom dan? Kinderen leren op een jeugdclub of de zondagsschool vriendjes en vriendinnetjes uit de kerk kennen. Het is gezellig met elkaar en er is tijd voor ontspanning. Vooral in de puberleeftijd zijn deze sociale contacten erg belangrijk. Voor een kind is het fijn wanneer het zijn vriendjes of vriendinnetjes ook in de kerk (eredienst) ziet. Zo wordt de gemeente een veilige plek, waar je je gezien voelt. Naast de gezelligheid die vele activiteiten bieden, worden kinderen gestimuleerd om bezig te zijn met de boodschap van de Bijbel. Als het goed is, gebeurt dit thuis en eventueel op school, maar het is ook nodig om als (jonge) gemeenteleden samen bezig te zijn met de Bijbel. Samen groeien in het geloof, zodat de gemeente (kerk) toekomst heeft.

Trouw zijn

Wanneer je het als ouders belangrijk vindt dat je kind zijn of haar plaats in de gemeente vindt, is trouw een belangrijke (voor)waarde. Door zelf als ouders trouw te zijn in het bezoeken van de kerkdienst ben je een goed voorbeeld voor je kind(eren). Het is heel verwarrend voor kinderen wanneer, om wat voor reden dan ook, een dienst op zondag overgeslagen wordt. Naast het feit dat het vaste ritueel voor kinderen doorbroken wordt, ontnem je het kind een gelegenheid om met zijn broeders en zusters samen te zijn. Er wordt ook een beroep gedaan op trouw wanneer het gaat om de diverse kerkelijke activiteiten die voor jong en oud georganiseerd worden. De ervaring leert dat de opkomst niet

TIPS

Leg aan je kind uit dat hij of zij bij de gemeente hoort. Dit is zichtbaar geworden bij de doop!

Praat positief en met liefde over de gemeente.

Wees trouw in de kerkgang: zo ben je als ouders een goed voorbeeld.

Doe als ouder zelf mee aan de kerkelijke activiteiten: kinderen hebben in de gaten wat jij (niet) doet.

Stimuleer je kind om aan de kerkelijke activiteiten deel te nemen. Als het praktisch lastig is (zoals in het voorbeeld), zoek dan naar oplossingen.

Bid hardop voor de gemeente.

Stimuleer je kind om te zien naar anderen – laat het bijvoorbeeld een kaartje sturen of iets lekers bij iemand brengen.

altijd even groot is. We hebben het druk met het gezin, werk, sociale contacten, sport enzovoorts. Het is begrijpelijk dat je daar als ouders keuzes in moet maken, maar besef wel dat je als voorbeeld gezien wordt als je zelf (weinig) deelneemt aan kerkelijke activiteiten. Waarom zou je als kind naar de jeugdclub gaan wanneer er zo veel andere dingen te doen zijn? Hoeveel tijd besteden we – als ouders, maar ook als kinderen – aan het geloof? Hoe staat dat in verhouding met onze andere bezigheden? Dat zijn vragen om over na te denken.

Talent inzetten

Door een actieve bijdrage te leveren aan de kerkelijke activiteiten van de gemeente bouw je samen aan Gods Koninkrijk. Iedereen heeft daarvoor van God zijn of haar talenten gekregen, waarbij elk talent van evenveel waarde is. De één is goed in het regelen en organiseren van een verkoping, een ander draait zijn hand niet om voor het houden van een inleiding op de bijbelkring. Als ouder kun je hierin een voorbeeld geven door praktisch je steentje bij te dragen. Kinderen zullen dit zien en hopelijk ook het voorbeeld navolgen. Zelfs op jonge leeftijd kun je als kind je talenten inzetten. Denk maar eens aan het helpen opruimen bij de verkoping of het brengen van een plantje bij zieke mensen. Het is goed om bewust naar je kind toe te benoemen dat het fijn is dat het zich op deze manier inzet voor de gemeente.

Aandacht voor Pubers

In de puberteit hebben jongeren het verlangen om ergens bij te horen. Ze zoeken deze behoefte vaak in hun eigen vriendengroep. Het is fijn als dit een vriendengroep is die op de gemeente betrokken is, maar het komt vaak voor dat dit niet het geval is. Probeer daarom als ouders de contacten met kinderen uit de gemeente van jongs af aan te stimuleren. Jong en oud hebben elkaar in de gemeente nodig: het ene lid kan niet zonder het andere lid. Dit staat heel mooi verwoord in 1 Korinthe 12, waar Paulus schrijft dat de vele leden één lichaam zijn.

Voor pubers is het belangrijk dat zij zich verbonden blijven voelen met de generaties onder en boven hen. Geloven doe je met elkaar, met alle generaties. Dit gevoel kan gestimuleerd worden door activiteiten op te zetten die de generaties verbinden, met als hoogste doel om in Christus met elkaar verbonden te zijn. Kinderen, tieners en pubers vinden het prettig wanneer zij hierbij een actieve rol mogen spelen. Hierbij is gebed door en voor de verschillende generaties onmisbaar.

OPdracht voor iedereen

Kinderen zijn volwaardig lid van Gods gemeente. Samen zijn de verschillende leden (jong en oud) één gezin, Gods gezin. In de regel is het zo dat een kind opgroeit in een gezin, waar ouders zorgen voor veiligheid. Vanuit deze veiligheid kan het kind zich ontwikkelen en groter worden. Veiligheid is daar-

mee een voorwaarde voor groei. Daarom is het ook belangrijk dat kinderen veiligheid in de gemeente ervaren om te kunnen 'groeien'.

Die veiligheid ervaart een kind al als er tijdens de kerkdienst naar hem gelachen wordt of na afloop met hem een praatje gemaakt wordt. Het is voor een kind fijn als het ervaart dat het door mensen in de kerk gezien wordt. Zo krijgt het het gevoel dat het bij de gemeente hoort.

Als het niet vanzelf gaat

Na het lezen van dit stuk kan de gedachte bij je opkomen hoe je als gezin je bijdrage kunt leveren aan een gemeente waar je je niet helemaal thuis voelt. Hoe kun je je als gezin inzetten voor een gemeente waarin je je niet veilig en prettig voelt? Dit is een heel lastig dilemma, dat regelmatig voorkomt. Een antwoord hierop zou kunnen zijn om een gemeente te zoeken waar je je wel prettig voelt.

Als gezin, als kind, ben je echter door God geplaatst in een gemeente. Zijn gemeente is verre van perfect. Een richtingwijzer is de samenvatting van Gods wet: God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf. Ook in een gemeente waarin je je niet thuis voelt, blijft deze opdracht staan. Aan ons mensen is de opdracht gegeven om je talenten in te zetten voor de opbouw van Gods Koninkrijk. Je kunt je talenten gebruiken om Gods gezin (de gemeente waarin je geplaatst bent) sterker te maken en te helpen. Dit betekent veel geven, maar je ontvangt van God ook veel terug!

Ten slotte

'Gezin zijn in de gemeente' begint wanneer ouders beseffen dat zij een belangrijke opdracht hebben: hun kind(eren) onderwijzen in de dingen van Gods Koninkrijk. Dit kunnen zij thuis doen, de school kan hierbij een taak hebben, maar de gemeente is zeker de plek waar een kind leert Wie God is. In de gemeente doe je dit met elkaar: de verschillende leden zijn Gods gezin. Dit besef krijgen kinderen niet vanzelf. Geef daarom als ouders hierin het goede voorbeeld door trouw en actief te zijn en met liefde over de gemeente te spreken. God zal daarover Zijn zegen geven!

Dankzegging voor geloof, liefde en hoop in de gemeente

Wij danken de God en Vader van onze heere Jezus Christus altijd wanneer wij voor u bidden, omdat wij gehoord hebben van uw geloof in Christus Jezus en van de liefde die u hebt voor alle heiligen, vanwege de hoop die voor u is weggelegd in de hemelen.

Kolossenzen 1:3-5a

Eenheid van de gemeente

een bijbelstudie over Efeze 4

Lezen: Efeze 4:1-16

Wanneer je het Evangelie verlangt door te geven aan mensen uit het dorp of in de stad, dan kan maar zo één van de eerste vragen zijn: 'Maar van welke kerk ben je eigenlijk?' Zo voor het oog is de eenheid tussen gemeenten ver te zoeken. En daarbij: hoeveel eenheid wordt er ervaren binnen de gemeente? Ooit zei een ambtsdrager tegen me: 'Maar ik vertegenwoordig dát deel van de gemeente!' Oei. Dan is het zicht op eenheid heel ver weg.

We kijken en luisteren naar het begin van Efeze 4. Om te beginnen de eerste woorden van vers 4: ... *één lichaam en één Geest*... Het is de samenvatting van wat Paulus al drie hoofdstukken lang naar voren heeft gebracht: de eenheid van de gemeente van Christus. Niet als iets wat wij moeten regelen, juist niet. Als we aan onze kant beginnen, lopen we onherroepelijk vast. We moeten aan Góds kant beginnen. Want de eenheid van de gemeente is een gave van de Heilige Geest. Het is iets wat God geeft, meer nog: iets wat God gegeven hééft. Daarom: 'Ik geloof een heilige, algemene, christelijke kerk; de gemeenschap der heiligen.'

Eenheid als gave

Opvallend. Hoewel de eerste verzen van Efeze 4 vol staan met aansporingen, lezen we in vers 3 niet dat wij de eenheid van de Geest moeten *bewerken*, maar dat wij die eenheid

moeten *bewaren*. En bewaren kun je alleen iets, wat al eerder is gegeven.

Waar is dat begonnen? Bij de uitstorting van de Heilige Geest. Op het moment dat de apostelen op de Pinksterdag 'de grote werken van God verkondigen', ontstaat die eenheid. Niet als een opgelegd iets, maar als een geschenk vanuit de hemel. De Geest overtuigt mensen en doet hen samen buigen onder het Woord. Er komen mensen tot geloof, ze worden wedergeboren tot een levende hoop. Harten vloeien ineen als het Woord kracht doet in het leven. Eensgezind 'volhardden zij in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in het breken van het brood en in de gebeden' (Hand. 2:42). Zonen en dochters, jongemannen en ouderen, dienaars en dienaressen delen in de uitstorting van Gods Geest (Hand. 2:17-18). De eenheid van de gemeente is daarmee gegeven. De gemeente is één, of ze is geen gemeente. Waar het Woord van de HEERE is en er mensen gehoorzaam reageren, daar is de gemeente ('ekklesia' in het Grieks). De gemeente

Kring/
vereniging

ds.
J.J. ten Brinke

wordt gecreëerd door het Evangelie en heeft haar ontstaan en haar bestaan enkel en alleen te danken aan God. Eén van de prachtige beelden die het Nieuwe Testament voor de eenheid van de gemeente gebruikt, is het lichaam. Ook hier in Efeze 4. Deze typering beklemtoont zowel de innige verbondenheid tussen Christus en de gelovigen alsook de onderlinge verbondenheid van de gelovigen. De Kerk wordt vergeleken met 'een lichaam'. Het Hoofd is Christus (vgl. vers 15). Maar dat lichaam is ook beziëld. Beziëld met de Heilige Geest. *Eén lichaam en één Geest...* De Geest woont in dat lichaam. De Geest is de verbindende schakel; Hij verbindt alle leden van het lichaam. De Geest houdt het lichaam bij elkaar en houdt het lichaam verbonden aan het Hoofd.

De gegeven eenheid zien we terug in de verzen 4 t/m 6, die een trinitarische structuur vertonen (triniteit = drie-eenheid). In vers 4 gaat het over de Geest, in vers 5 over de Heere (dat is: de Kurios, Jezus Christus) en in vers 6 gaat het over de Vader. De eenheid van de gemeente is gegeven door Hem, Die Zijn gemeente heeft geroepen, heeft uitverkoren, al voor de grondlegging van de wereld (vers 6); de eenheid is gegeven in Hem, Die God tot Heere en Christus gemaakt heeft (vers 5; vgl. Hand. 2:36); en de eenheid is gegeven in de ene Geest, Die het hele lichaam doortrekt en verbonden houdt aan het Hoofd (vers 4).

Dat de eenheid van de gemeente een afspiegeling mag en moet zijn van de volmaakte eenheid die er is tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, blijkt ook uit het gebed dat de Heere Jezus bad in Johannes 17:21: '... opdat zij allen één zullen zijn, zoals U, Vader, in Mij, en Ik in U...'

Vaak denk je: 'Wat zie ik ervan?' Maar gelukkig is de eenheid niet afhankelijk van wat wij ervan zien; het is een zaak van geloof. Christus bouwt Zijn kerk, en het zal worden één kudde en één Herder (Joh. 10:16). Toch ligt er in deze grondbelijdenis van die ene Geest en dat ene lichaam een enorme spanning. Want de gegeven eenheid is geen statisch bezit. Daarom is het ook dat Paulus in de verzen die aan deze grondbelijdenis voorafgaan, een hartstochtelijk gebed voor de Efeziërs bidt (3:14-21): *Dat Hij u geeft met kracht gesterkt te worden door Zijn Geest (...); dat Christus door het geloof in uw herten woont en u in de liefde geworteld en gefundeerd bent...* De eenheid van de Geest wordt alleen biddend verkregen. Het is een geestelijke eenheid, die wij niet zelf maken, maar die gegeven wordt waar wij ons biddend laten leiden door het Woord van God. Die eenheid is er, waar wij door een levend geloof verbonden zijn aan Christus en zo beziëld zijn met Zijn Geest.

Dit alles betekent ook dat je in de plaatselijke gemeente aan elkaar *gegeven* bent. Je kiest niet allereerst voor elkaar, maar je ontvangt elkaar als leden van datzelfde lichaam. Zoals je in een gezin niet voor elkaar kiest maar elkaar ontvangt, zo is dat ook in de gemeente. Ook de doop (vers 5) 'betekent en verzegelt' die verbinding binnen de ene verbondsgemeente. Wat is het belangrijk om dat 'in te scherpen', ook bij onze kinderen; als het gaat om de catechese en om het clubwerk. Je bent aan elkaar gegeven. En daarom ontmoet je elkaar. God geeft gaven en roept tot dienst, waardoor het lichaam van Christus wordt opgebouwd (vers 7-12). Je bent aan elkaar gegeven en je hebt elkaar dus nodig!

Is het niet een wonder van God, dat Hij, ondanks onze zonde, die eenheid schenkt en zo de gemeenschap der heiligen hier op aarde in beginsel herstelt?!

Eenheid als opgave

Vast moet dus staan dat de eenheid van de Geest en daarmee de eenheid van Christus' gemeente vóór alles een *gave* is; vervolgens is het echter wel degelijk ook een *opgave*. Die opgave zit niet in het *bewerken*, maar wel in het *bewaren* van de eenheid. In vers 3 lezen we over de roeping om ons 'te beijveren om de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede'. Je beijveren, dat is: je inspannen. Daartoe wordt de gemeente opgeroepen (vers 1). Het Griekse woord voor 'oproepen' kan ook vertaald worden met 'vermanen' of zelfs 'bidden' ('parakaleo'). In de Griekse tekst staat ook nog een nadrukkelijk verbindingswoordje (in de HSV vertaald met 'zo'), dat het verband legt met het slot van hoofdstuk 3. Alsof Paulus zeggen wil: 'Nu ik zo hartstochtelijk tot God gebeden heb, of Hij jullie alles schenken wil, nu bid ik ook jullie...'. De wandel van de leden van Christus' gemeente moet 'waardig' ('aksios' in het Grieks) zijn. Dat wil zeggen: in balans; in overeenstemming met de hoogheid van de roeping. Immers, de leden van de gemeente zijn uit de dood tot het leven geroepen. Dat stelt hoge eisen aan hun levenswandel. Namelijk dat hun leven overeenkomt met het 'christen-zijn', anders gezegd: met het 'van-Christus-zijn'.

En dan komt het. Vier partjes van de vrucht van de Geest in vers 2; vrucht van de 'eenheid van de Geest' en van de 'gemeenschap met Christus'. Maar tegelijk vier voorwaarden voor het bewaren van de eenheid van de Geest binnen de gemeente. We lezen: *... in alle nederigheid en zachtmoedigheid, met geduld, door elkaar in liefde te verdragen.* Nogmaals: hiermee wordt de eenheid van de Geest niet *bewerkt*. Het *bewerken* van de eenheid kan alleen de Geest Zelf. Maar waar de gemeente in biddende afhankelijkheid leeft van het geschenk van Gods genade, wordt hier opgeroepen tot een *bewaren* van die eenheid; tot een praktisch gemeentelieven waarin ieder schouder aan schouder naast de ander staat (vgl. vers 7). Een gemeente uit één stuk, daar komt het op aan. En dat gaat niet vanzelf; daar is grote inspanning voor nodig.

De gemeente wordt geroepen tot een wandel...
... in alle nederigheid. Dat betekent: klein denken van jezelf en groot van de ander. Een bescheiden zelfinschatting. De ander hoger achten dan jezelf. In één woord: ootmoed. Daarbij gaat het niet om een karaktertrek die sommige mensen wel hebben en andere niet. Het gaat om een hartsgesteldheid, die ontstaat als ik door verandering van mijn hart mijn trots leer afleggen. Nederigheid leer je van Christus alleen (Fil. 2).
... en zachtmoedigheid. Het grondwoord wijst op vriendelijkheid, mildheid, bescheidenheid. Dat je niet 1-2-3 op je tenen bent getrapt. Dat je in alles God verlangt te bedoelen. Niet op je rechten staan, maar juist kritiek ontvangen in een 'geest van zachtmoedigheid'.
... met geduld. Of: lankmoedigheid; langzaam in je oordeel over anderen. Als ik ervan doordrongen ben hoeveel geduld de Heere met mij heeft, als ik dagelijks in zonde val, dan

moet ik zeker geduld kunnen opbrengen voor mijn broeder of zuster. Het lang uit weten te houden met mensen die moeilijk doen en die het je moeilijk maken. Hoe lang houdt God het in Christus niet met ons uit?

... door elkaar in liefde te verdragen. Elkaar verdragen en elkaar aanvaarden. Elkaars zwakheden en elkaars eigenaardigheden. Verdragen, let wel: in liefde. Dat vraagt om een innerlijke gesteldheid. En daar roept de Heere ons toe op. Als je onrecht moet verduren, als je bij de ander dingen opmerkt die er in jouw ogen niet moeten zijn: dan toch elkaar in liefde verdragen.

Dat is de roeping, voor iedere Christusbelijder persoonlijk. Dat is de roeping, voor iedere gemeente van Christus. Dat is de roeping voor het geheel van Christus' Kerk.

Met welk doel? Het antwoord klinkt in vers 15: ... dat wij, door ons in liefde aan de waarheid te houden, in alles toe zouden groeien naar Hem, Die het Hoofd is, namelijk Christus. Laat het gezin een oefenplaats zijn voor het zoeken van de eenheid in de gemeente. Laat het gebed daarin leidend zijn: 'O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk!'

Gespreksvragen

1. Bewaren

Het gaat niet over het 'bewerken', maar over het 'bewaren' van de eenheid van de Geest (vers 3). Wat heeft dat ons te zeggen?

2. Lichaam van Christus

Paulus typeert de gemeente meermalen als 'een lichaam'. We proeven in de brieven van Paulus de spanning dat er 'dode' en 'levende' leden zijn binnen de gemeente van Christus. Hoe moeten we met die spanning omgaan?

3. Eenheid & verscheidenheid

Wat zegt de 'gegeven eenheid' van de gemeente over 'verschillende groepen' in de gemeente?

4. Kerk in de kerk

Gezinnen zijn (als het goed is) 'een kerkje in de kerk'. Hoe kan het gezinsleven het gemeentelven bevorderen?

5. Vrucht van de Geest

Bespreek zo concreet mogelijk de vier 'partjes' van de vrucht van de Geest, zoals genoemd in vers 2. Hoe ziet u dat terug in de gemeente, in het gezin, in uw eigen leven? Waar wringt het? Hoe komt dat? Betrek hierbij Filippenzen 2:1-8 (vooral vers 5).

6. Fototaal

a. Zie onderstaande foto's. Welke foto kies jij uit wanneer je een Bijbels antwoord wilt geven op de vraag: 'Hoe zie jij de gemeente?' Kun je jouw keuze vanuit de Bijbel onderbouwen?

b. Hoe beleef je dat in de praktijk van jouw gemeente? Blijft het hetzelfde, of lijkt het dan meer op een andere foto?

7. Casus

Er is in jullie gemeente een gezin dat erg betrokken is. De laatste tijd gaat de oudste dochter van hen veel om met meiden uit een andere kerk. Ze geeft aan – naar haar ouders toe – dat het toch niet uitmaakt waar je naar de kerk gaat. Het gaat toch om allemaal om hetzelfde geloof? In die andere kerk kan ze God ook dienen.

- Hoe zou je reageren in zo'n situatie?
- Wat zou je tegen die ouders willen zeggen – heb je tips?
- Hoe zou je reageren vanuit Efeze 4?
- Wat zou je tegen hun oudste dochter kunnen zeggen?

De gemeente Het lichaam van Christus

zes gezinsmomenten over 1 Korinthe 12

Kijk eens naar je lichaam: je handen, je buik, je voeten... Je hebt het allemaal nodig! Zonder je voeten zou je struikelen. Zonder je handen kun je niets oppakken of vasthouden. Alle lichaamsdelen zijn even hard nodig. Zo is het ook met het lichaam van Christus – de gemeente. Iedereen is onmisbaar, we hebben elkaar allemaal nodig.

In de Bijbel worden daar ook veel voorbeelden van gegeven. Lees je mee? De komende tijd lees je iedere keer over iemand anders. Als je alle lichaamsdelen met elkaar besproken hebt, blijft er een vraag over voor jullie allemaal. Wat ben jij in het lichaam van Christus? Welke taak vervul jij in de gemeente?

Onderstaande vragen en opdrachten zijn handreikingen om tot een gesprek te komen in je gezin:

- Ga naar eigen inzicht met de suggesties om: pas aan wanneer ze te makkelijk/moeilijk zijn voor jullie situatie.
- Bespreek zo veel vragen als de kinderen aan kunnen. Kleine kinderen zullen sneller afhaken dan oudere kinderen. Pak de draad de volgende dag weer op.
- Spreek vaste momenten af waarop je elkaar rondom

de Bijbel ontmoet. Dat kan elke dag (bijvoorbeeld een kwartier), elke week of elke twee weken (bijvoorbeeld een half uur). Net wat bij jullie situatie past.

- Geef spontane uitingen de ruimte. Als iemand voorstelt om een gedicht/lied te maken, iets te tekenen/maken of een ander idee heeft, neem daar de tijd voor.
- Leer van elkaar. De Geest werkt bij iedereen op een andere manier. Spreek open naar elkaar over hoe God in jullie leven werkt. Tot eer van Hem!

1.

1 Korinthe 12 Het lichaam van Christus

Lezen

Lees met elkaar 1 Korinthe 12:12-27

Opdracht/doen

Pak een stuk (oud) behangpapier en rol het uit op de grond. Vraag de kleinste persoon uit jullie gezin op het papier te gaan liggen. Trek met viltstift het lichaam van diegene om. Hang deze 'poster' op een zichtbare plek op – bijvoorbeeld op de keukendeur.

- Schrijf alle lichaamsdelen die genoemd worden in het bijbelgedeelte op de tekening die aan de deur hangt.
- Lees vers 22. Weet jij een voorbeeld van een (groep) perso(n)en in de gemeente die zwak lijken, maar juist noodzakelijk zijn? Waarom?
- Lees vers 26. Kun je een voorbeeld bedenken hoe dat werkt? Samen lijden en samen blij zijn?
- Lees vers 27. Wat wil Paulus aan ons duidelijk maken als hij dit schrijft? Schrijf bovenaan jullie poster: 'De gemeente - Het lichaam van Christus'.

Vragen

Denk eens na over de gemeente waarin jij/jullie zit(ten). Vergelijk jullie gemeente met de beschrijving die Paulus geeft.

- Wat zijn de overeenkomsten?
- En wat zijn de verschillen? Schrijf ze op.
- Als je al de verschillende lichaamsdelen doorneemt – wat ben jij dan in de gemeente? Welk lichaamsdeel ben jij in het lichaam van Christus?

2.

Vers 15 - voet

Heb jij twee goede voeten?

Ken je iemand die geen voeten heeft?

Wat zou het zijn om geen voeten te hebben? Wat kun je dan allemaal niet? En wat kun je dan allemaal wel?

Lezen

In de gemeente als lichaam van Christus kun je Paulus zien als de voeten. Lees maar wat hij over zichzelf zegt in Romeinen 15:20-24.

Vragen

- Waarom kan Paulus de voet(en) zijn in het lichaam?
- Lees ook Handelingen 16:14-33. Paulus vertelt overal waar hij komt het evangelie. Maar helaas... hij wordt gevangengenomen.
- Wat gebeurt er met de voeten van Paulus? (vers 24)
- Stopt hij nu met zijn werk? Gaat het evangelie nu niet verder – waarom wel/niet? (vers 25)

Opdracht/doen

- Bij voeten horen schoenen. Efeze 6:15 noemt die schoenen. Lees de tekst en schrijf hem voor jezelf op. Leg het briefje in je sokkenmandje.
- Schrijf op jullie poster bij de voet woorden die horen bij 'voet'. Wat heb je zojuist uit de Bijbel geleerd? Wat wil je onthouden? Wat vind je belangrijk?

Niet vergeten!

Doe elke dag de schoenen aan die horen bij de wapenrusting (Efeze 6:15.) Dan ben je altijd bereid te vertellen over het evangelie van de vrede!

3.

Vers 13 - hand

Hoe zien jouw handen eruit?

Bekijk ze eens. Vaak kun je aan de handen van iemand zien wat voor beroep hij/zij heeft.

Kun je daar eens een paar voorbeelden van noemen?

Lezen

Een voorbeeld van iemand die in het lichaam van Christus een hand was, lezen we in Handelingen 9. Lees met elkaar Handelingen 9:36-42.

Vragen

- Waarom kan deze vrouw een hand genoemd worden?
- Wat zeggen anderen van haar?
- In de gemeente, in het lichaam van Christus, zijn ook handen.
- Waar denk je dan aan?
- Wat doe jij in de gemeente – als hand van het lichaam? Of hoe kun jij een hand zijn?

OPdracht/doen

- Wat heb jij geleerd uit de Bijbel over de hand? Schrijf bij de handen op de poster dingen die je wilt onthouden.

Niet vergeten!

Kolossenzen 3:23.

4.

Vers 16 - oor

Geef iedereen een klein briefje en een potlood/pen.

Wees met elkaar een minuut stil en schrijf alle geluiden op die je hoort. Vraag - als de tijd om is - wat de anderen allemaal gehoord hebben.

Lezen

Geef iedereen een klein briefje en een potlood/pen. Wees met elkaar één minuut stil en schrijf alle geluiden op die je hoort.

Vraag – als de tijd om is – wat de anderen allemaal gehoord hebben.

Vragen

- Wat vertelt Jozef – noem twee voorbeelden (vs 2, 6 en 9).
- Hoe reageren de broers?
- Als de broers zo reageren, kan Jozef dan goed zijn verhaal kwijt?

Lees vers 11 nog een keer.

- Wat is de reactie van vader Jakob?
- Als jij ergens heel erg vol van bent, hoe wil je dan dat anderen reageren?
- Wat doe jij als anderen graag iets aan jou vertellen? Ben jij een luisterend oor of reageer je net als de broers of praat je snel over jezelf of iets anders?

OPdracht/doen

Bij de oren op de poster mag je dingen opschrijven die jullie net besproken hebben. Wat is belangrijk als je naar iemand luistert?

Niet vergeten!

Hoeveel oren heb je? Hoeveel monden heb je? Zou dat iets betekenen? Lees Jakobus 1:19. Knoop het in je oren!

Wil je nog meer gezinsmomenten rondom zintuigen? Bestel dan de poster *Geloven met vijf zintuigen*. Een kleurrijke poster voor gezinnen met kinderen van 4-12 jaar. Op de poster staan concrete ideeën om samen het geloof te beleven aan de hand van vijf zintuigen. De poster is te bestellen via www.hgjb.nl/gezinnen (week van de opvoeding).

5.

Vers 16 - oog

Het oog wordt niet verzadigd van zien, zegt Prediker 1:8.
Denk daar eens over na - je bent nooit klaar met kijken.
Je blijft altijd wat zien zolang je ogen open zijn...
Ken je iemand die wel ogen heeft maar niet kan zien?
Wat kun je voor hem/haar betekenen?

Lezen

Lees Numeri 10:29-32.
In dit gedeelte wordt Hobab genoemd. Mozes omschrijft hem als de zoon van Rehuël, de Midianiet, de schoonvader van Mozes. Kort gezegd is Hobab dus een zwager van Mozes. Want hij is een zoon van zijn schoonvader, een broer dus van Mozes' vrouw.

Vragen

- Wat zegt Mozes van Hobab in vers 31?
  - Waar denk je aan als je dat leest?
- Hobab bezit een kennis – hij kent de woestijnomgeving erg goed – waarvan Mozes gebruik wil maken.
In het lichaam van Christus, in de gemeente, is ook veel te zien. Je ziet bijvoorbeeld dat er iemand vaak ziek is. Of je merkt dat iemand het moeilijk heeft. Je ziet...
- Wat zie jij in het lichaam van Christus?
  - Bedenk met elkaar (drie) dingen die je voor zulke mensen kunt doen.

OPdracht/doen

- Wat is belangrijk voor de ogen van het lichaam (de gemeente)? Schrijf die dingen op de poster bij het oog. Wat heb je geleerd uit de Bijbel? Schrijf dat op.

Niet vergeten!

Jij kunt niet alles zien, jij kunt niet alles in de gemeente opmerken. God wel – lees Spreuken 15:3!

6.

Vers 17 - neus

Even een klein testje hoe goed jij kunt ruiken. Laat je vader/ moeder/broer/zus iets uit de keuken halen wat een duidelijke geur heeft. Denk aan azijn, honing, peper, drop, kaas. Doe je ogen dicht. Vraag de ander of hij/zij jou iets laat ruiken. Is jouw neus in orde?

Lezen

Lees Exodus 20:24.

Vragen

- Welke opdracht geeft God in dit vers aan het volk Israël?
- Doe je ogen eens dicht en denk eens aan al die offergeuren. Hoe zal dat ruiken, denk je?

Lees ook Romeinen 12:1-2.

- Paulus heeft het hier ook over een offer – net zoals in het vorige bijbelgedeelte. Wat zegt Paulus hier?
  - Wat betekent dat voor jou? Wat moet je dan doen?
- Als iedereen zijn/haar leven offert, zoals Paulus schrijft, moet het erg lekker gaan ruiken in de gemeente. Lees maar in 2 Korinthe 2:14 en 15.
God heeft ook alles gegeven wat Hij had. Hij had maar één Zoon. En die ene Zoon is voor jou aan het kruis gestorven.
- Hoe kun jij je helemaal op God richten?
  - Welke dingen/kwaliteiten/gaven heb jij van God gekregen die jij nu kunt offeren? Wat kun jij aan Hem geven?

OPdracht/doen

- Schrijf bij de neus op welke manier jullie een geur van Christus kunnen verspreiden (2 Kor. 2:14, 15).

Niet vergeten!

God wil heel graag dat jij leeft met Hem. Lees Psalm 141:2. Laat jouw leven en je gebed een reukwerk zijn voor Hem.

Jij en de gemeente

ervaringsverhalen van gemeenteleden

De gemeente als lichaam van Christus. De gemeente als eenheid. En jouw gezin als kerkje in die grote kerk. Prachtige beelden! Maar hoe breng je dat tot stand? Hoe betrek je jouw kinderen bij de gemeente? En hoe ervaren jongeren dat zelf?

We vroegen twee jongeren en een gezin naar hun ervaringen. Om te herkennen, om te waarderen en om van te leren.

← Ruben

Ruben

Ruben Schellingerhout (13)
scholier

Wat ervaar jij van het gemeente-zijn?

'Het samen zijn als gemeente, waardoor je je sterker voelt in het geloof. Gemeente-zijn betekent ook dat je actief kunt deelnemen aan de clubs en de zondagschool/kindercatechese. Wat ik fijn vind.'

Wat betekent de gemeente voor jou?

'Eén grote familie, waarin je gedachten kunt delen en samen ook activiteiten kan organiseren voor mensen/zendingen in andere landen bijvoorbeeld.'

Als de Bijbel de gemeente het lichaam van Christus noemt, wat heb jij daar voor gedachte bij?

'Eén met Jezus. Hij heeft voor onze zonden aan het kruis betaald. Dat is het belangrijkste voor mij.'

Ben jij trouw aan de gemeente/denk je trouw te blijven aan de gemeente?

'Ja, ik ben trouw en ook actief in de gemeente. Wil dat ook in de toekomst blijven. Misschien in een andere woonplaats, maar dat weet ik nu nog niet. God Zelf wil ons vasthouden, ook in het geloof.'

Lydia

Lydia Perdok (19)
hbo-student

Wat ervaar jij van het gemeente-zijn?
'Ik zie het naar de kerk gaan als een stabiele factor in de drukte van het dagelijks leven. De gemeente is er altijd geweest en zal er altijd zijn. Ik zie de sociale betrokkenheid en de activiteiten uit de kerk daarom ook bijna als vanzelfsprekend. Ik vind het fijn als ik betrokken word bij acties vanuit de kerk. Een tijdje terug heb ik, samen met heel veel andere gemeenteleden, bijvoorbeeld geholpen met een financiële actie van onze kerk. Om dan met jong en oud bij elkaar te komen voor hetzelfde doel geeft mij een gevoel van verbondenheid en samenhang met de andere gemeenteleden.'

Wat betekent de gemeente voor jou?
'De gemeente ervaar ik als een soort grote familie, waarin de gemeente in blijde en droeve tijden met elkaar meeleeft, zoals bijvoorbeeld bij een geboorte of een overlijden. Ik denk dat mijn geloof in Jezus wordt versterkt door de wekelijkse kerkgang, en de gemeente die daarbij hoort. Verder zijn de catechisaties een belangrijke manier voor mij om samen met leeftijdsgenoten na te denken over Gods Woord.'

Als de Bijbel de gemeente het lichaam van Christus noemt, waar denk jij dan aan?

'Bij de gemeente als lichaam van Christus denk ik aan de verschillende taken die ieder gemeentelid heeft. Zoals in de Bijbel wordt beschreven, kan een hand het werk van een voet niet overnemen. Het hoofd is Christus, en Hij is de basis voor al het werk van de gemeenteleden. Of je nu dominee, ouderling of clubleiding bent.'

Hoe zie jij dat zelf voor je, de gemeente als het lichaam van Christus?

'Ik zie een gemeente voor me waarin op vreedevolle manier wordt samengewerkt. Christus wordt als het hoofd gezien, dus Hij wordt betrokken bij alle belangrijke beslissingen. Ook zie ik een gemeente voor me waarin iedereen een taak heeft, jong en oud, man en vrouw. De hele gemeente zet zich in om een tempel te kunnen zijn voor Christus.'

Ben jij trouw aan de gemeente, Zijn lichaam? Hoe?

'In de kerkgang ben ik trouw door twee keer per week naar de kerk te gaan. In de gemeente zelf heb ik nog niet echt een taak, wat misschien komt omdat ik nog geen belijdenis heb gedaan. Ik ben wel actief bij acties voor onze kerk, en vind het altijd leuk om ingezet te worden.'

Fam. Aalberts

Vader | Moeder | Anna (13)
Julia (10) | Liselot (6)

Hoe betrekken jullie de kinderen bij de gemeente?
'Allereerst door ze zondags trouw mee te nemen naar de kerk. Uit de kerk gaan de jongste twee naar de zondagsschool. De oudste gaat naar de catechisatie. We doen mee aan activiteiten als ze er zijn, zoals gemeentedag of activiteitenmarkt. We vinden het belangrijk dat ze in contact zijn met andere jongeren uit de gemeente.'

Hoe vinden jullie de betrokkenheid van de gemeente op jul-

lie kinderen en van jullie kinderen op de gemeente?

'De betrokkenheid is goed, er zijn clubavonden voor de jeugd. We zijn wel een streekgemeente dus komen we uit verschillende plaatsen en verschillende scholen. Daarom is het wel goed om naar de activiteiten te gaan, om elkaar zo goed te (leren) kennen.'

Welke tips hebben jullie voor andere ouders wat betreft het betrokken zijn als gezin op de gemeente?

'Om zelf als ouders ook betrokken te zijn door aan activiteiten mee te doen en een taak te hebben in de gemeente. Positief over de gemeente te zijn, zeker naar de kinderen toe.'

#GJB-Kringmateriaal Geloofsopvoeding

Rond de zomer van 2016 komt de HGJB met nieuw materiaal voor geloofsopvoedingskringen. Dit materiaal bestaat uit vier uitgaven, elk gericht op een andere leeftijdscategorie. De avondvullende programma's zijn opgebouwd rond een thema en hebben de volgende onderdelen:

- Pedagogisch en theologisch artikel ter voorbereiding en verdieping
- Casus
- Bijbelstudie
- Diverse verwerkingsvragen en werkvormen voor bespreking op de kring

Kijk voor meer informatie op www.hgjb.nl/gezin.

NIEUW!

Thema-avonden ter verdieping of aanvulling op opvoedingsbron

Wil je een thema-avond geloofsopvoeding (over dit onderwerp) organiseren in je gemeente? Nodig dan de Hervormde Zondagsscholenbond of de HGJB uit om deze avond te verzorgen.

Geloofsopvoeding (HGJB)

Een medewerker van de HGJB leidt een interactieve avond waarbij afwisseling is tussen bijbelstudie, werkvormen, onderling gesprek, (pedagogische) informatie en praktische tips.

Kies uit één van de veelgevraagde thema's of draag zelf een onderwerp aan.

Veelgevraagde thema's zijn:

- Huisgodsdienst
- Bijbellezen in het gezin
- Godsbeelden
- Liefde en discipline
- Geloofsgesprekken met kinderen
- Het vieren van christelijke feestdagen
- Opvoeden doe je samen (over de samenwerking tussen gezin en kerkelijke gemeente)
- Sociale media in het gezin
- Puber waarom doe je zo?
- Staan in deze wereld
- Seksualiteit

Kosten: €175,- (€200,- voor eigen onderwerp)
Waar/wanneer: op aanvraag in de eigen gemeente, datum in overleg: info@hgjb.nl
Kijk op www.hgjb.nl/gezin voor meer informatie.

Themabijeenkomsten (VB)

Tijdens de themabijeenkomsten treffen vrouwen elkaar rondom een thema dat door een of meerdere sprekers is ingevuld.

Waar/wanneer: op verschillende plaatsen in het land, in de maanden januari t/m maart.
Kijk op www.hervormdevrouwenbond.nl/bijeenkomsten/themabijeenkomsten.

Themadagen voor mannen (MB)

Ontmoetingen tussen mannen in de regio, rondom een thema dat door een of meerdere sprekers is ingevuld.

Waar/wanneer: op geplande data + op aanvraag in de eigen regio: j.h.lammers@hetnet.nl
Kijk op www.hervormdemannenbond.nl – tabblad 'Themadagen' voor geplande data en meer informatie.

Geloofsopvoeding binnen het gezin! (B+Z)

De Hervormde Zondagsscholenbond heeft deskundige sprekers beschikbaar die een avond kunnen verzorgen over het onderwerp 'Geloofsopvoeding binnen het gezin!'

Tijdens deze interactieve avond voor ouders en leidinggevendenden van plaatselijke zondagsscholen komen o.a. de volgende onderwerpen aan de orde:

- in gesprek je met je kind(eren)
- voorbeeld zijn, wat zien kinderen?
- rol van de gemeente bij opvoeding

Waar/wanneer: op aanvraag in de eigen gemeente, datum in overleg: c.m.codee@gmail.com. Kijk op www.hervormdezondagsscholen.nl – Materialen – tabblad 'Werkgroep Educatief Beraad'.

Basiscursus Geloofs- opvoeding (HGJB)

Een korte cursus waarbij in drie avonden de basis van de geloofsopvoeding aan bod komt. De avonden zijn interactief van opzet: er is afwisseling tussen bijbelstudie, werkvormen, onderling gesprek, (pedagogische) informatie en praktische tips. Voor ouders met kinderen van 2-12 jaar. Onderwerpen die aan bod komen:

Geloofsopvoeding...

- ... als gelovige ouder (avond 1)
- ... in de dagelijkse gezinssituatie (avond 2)
- ... en geloofsoverdracht (avond 3)

Kosten: €400,- basiskosten + €10,- per deelnemer
Waar/wanneer: op aanvraag in de eigen gemeente, data in overleg: info@hgjb.nl
Kijk op www.hgjb.nl/gezin voor meer informatie.

Verdiepings- conferentie voor 25+ (MB en VB)

Een conferentie voor mannen en vrouwen van 25-40 jaar rondom een thema. Met centrale sprekers en workshops.

Kijk op:
www.verdiepingsconferentie.nl.

Themazaterdagen (VB)

Tijdens de themazaterdagen treffen vrouwen elkaar rondom een thema. Er zijn 2 themazaterdagen voor alle leeftijden en 2 themazaterdagen speciaal voor jonge vrouwen.

Ingrediënten van de dag:

- Luisteren naar een boeiend thema
- Onderlinge ontmoetingen
- Bezinnende workshops
- Muzikale momenten
- Creatieve workshops

Kijk op www.hervormdevrouwenbond.nl/themazaterdagen-2016 voor meer informatie.